

Львівський національний університет імені Івана Франка
(повне найменування вищого навчального закладу)
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

“ ЗАТВЕРДЖУЮ ”

В.о. декана філологічного
факультету

доц. Крохмальний Р.О.
“31 серпня” 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретичні питання слов'янського мовознавства

	(назва навчальної дисципліни)
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	(шифр і назва напрямку підготовки) <u>035 Філологія</u>
спеціалізація	(шифр і назва спеціальності) <u>035.03 слов'янські мови та літератури (переклад включно)</u> <u>магістр</u> <u>(035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша сербська</u> <u>035.033, слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша польська</u> <u>035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша словацька,</u> <u>035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша – чеська)</u>
факультет	<u>філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма курсу «**Теоретичні питання слов'янського мовознавства**» для студентів денної форми навчання за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.03 слов'янські мови та літератури (переклад включно) 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша сербська, 035.033, слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша польська, 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша словацька, 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно) магістр – перша – чеська. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 8 с.

”31” серпня 2023 року, 8 с.

Розробник:

Васильєва Людмила Павлівна, професор кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького, доктор філологічних наук

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

(підпис) (доц. Сорока О.Б.)
(прізвище та ініціали)

“31” серпня 2023 року

Затверджено Вченою радою філологічного факультету
Протокол № 1 від “31” серпня 2023 року

“31” серпня 2023 року

Голова

(підпис) (доц. Крохмальний Р.О.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки <u>035 Філологія</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>035.03 слов'янські мови та літератури (переклад включно)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання Соціолінгвістичні дослідження в Чехії, Болгарії, Сербії, Польщі. Гендерні дослідження. (назва)		Семестр 1	
Загальна кількість годин - 120		9-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента – 5,5		Лекції	
		16 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
	год.	16 год.	
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
год.	88 год.		
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік			
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 32+88

для заочної форми навчання -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння теоретичного матеріалу курсу та вміння застосувати його в практичній діяльності.

Завдання: формування теоретичних знань з дисципліни і практичних умінь для застосування в комунікативній практиці.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: теоретичний матеріал зазначених тем; теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної

спеціалізації, зокрема розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів; розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;

вміти: аналізувати мовну ситуацію в різних слов'янських країнах, тенденції розвитку слов'янського мовознавства, знати імена відомих славістів.

**Навчальна дисципліна спрямована на формування
таких загальних і фахових компетентностей:**

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації (слов'янські мови та літератури (переклад включно) для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 11. Здатність використовувати психолого-педагогічні вміння і навички, необхідні для реалізації викладацької діяльності.

Програмні результати навчання курсу „**Теоретичні питання слов'янського мовознавства**“ загалом це ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; організувати процес свого навчання й самоосвіти; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності; розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів; знати й розуміти систему слов'янських мов, історію мов і літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності; характеризувати діалектні та соціальні різновиди мови спеціалізації, описувати соціолінгвальну ситуацію; знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності; знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності; збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання; мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної; абстрактно мислити, аналізувати і синтезувати, мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології, бути критичним і самокритичним, виявляти, критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань, вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень, усвідомлювати роль експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату, оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення, упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами, застосовувати сучасні

методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі, оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування, знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі з представниками інших професійних груп різного рівня, застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації, характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації, збирати й систематизувати мовні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації), здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних, дотримуватися правил академічної доброчесності, доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються, обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного матеріалу, використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. З історії славістики

Тема 1. З історії української славістики: Іван Франко.

Тема 2. З історії української славістики: І.С. Свенціцький.

Тема 3. Ватрослав Ягич і українська славістика.

Тема 4. Сучасна українська лінгвістична сорабістична школа. К.К. Трофимович.

Змістовий модуль 2. Напрями розвитку сучасної славістики.

Тема 1. Мовна глобалізація

Тема 2. Соціолінгвістичні дослідження.

Тема 3. Вивчення терміносистем фахових мов.

Тема 4. Польська, словацька, німецька, чеська славістика останніх десятиріч. Сучасна південнослов'янська славістика

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма							
	усього	у тому числі				усього		
л		п	лаб	інд	с.р.			
1	1	3	4	5	6	7		
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. З історії славістики								
Тема 1. З історії української славістики: Іван Франко.	4	4	2					10
Тема 2. З історії української славістики: І.С. Свенціцький.	1	1						10
Тема 3. Ватрослав Ягич і українська славістика.	1	1						10
Тема 4. Сучасна українська	2	2						8

лінгвістична сорабістична школа. К.К. Трофимович								
Разом за змістовим модулем 1	10	8	2				38	
Змістовий модуль 2. Напрями розвитку сучасної славістики.								
Тема 1. Мовна глобалізація	4	4					10	
Тема 2. Соціолінгвістичні дослідження.	2	2	2				10	
Тема 3. Вивчення терміносистем фахових мов.	2	1	2				10	
Тема 4. Польська, словацька, німецька, чеська славістика останніх десятиріч. Сучасна південнослов'янська славістика	2	1	6				20	
Разом за змістовим модулем 2	26	8	10				50	
Усього годин	40	16	16				88	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціолінгвістичні дослідження.	2
2.	Вивчення терміносистем фахових мов.	2
3.	Польська, словацька, чеська славістика останніх десятиріч	2
4.	Польська, словацька, німецька, чеська славістика останніх десятиріч	2
5-6.	Сучасна південнослов'янська славістика. Сербська, хорватська славістика	4
7-8.	Сучасна південнослов'янська славістика. Болгарська, македонська, словенська славістика	4

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	За змістовим модулем 1 З історії славістики (виступи на практичних заняттях)	38
2	За змістовим модулем 2 (групові реферати) Польська, словацька, німецька, чеська славістика останніх десятиріч. Сучасна південнослов'янська славістика.	20
3	За змістовим модулем 2 (індивідуальні реферати) Соціолінгвістичні дослідження. Вивчення терміносистем фахових мов. Передумови і напрями розвитку гендерних досліджень в лінгвістиці	30
	Разом:	88

9. Індивідуальні завдання

Реферат на тему Соціолінгвістичні дослідження. Вивчення терміносистем фахових мов. Гендерні дослідження.

10. Методи навчання

Використовуються такі методи навчання:

- а) *словесні* – лекція, пояснення, бесіда;
- б) *наочні* – ілюстрування лекційного матеріалу таблицями, схемами та графіками;
- в) *практичні* – виконання практичних робіт, що передбачає організацію навчальної роботи для отримання нових знань, перевірки певних наукових гіпотез на рівні досліджень, узагальнень та аналізу та формування вмій і навичок інтерпретації результатів досліджень.

На практичних заняттях розглядаються історико-культурні та мовознавчі проблеми, аспіранти вчаться застосовувати набуті знання на практиці, робити наукові узагальнення.

11. Методи контролю

Індивідуальний і груповий контроль. Методи контролю репродуктивні (тести) та реконструктивні (реферати).

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	
20	5	5	5	10	10	15	30	100

T1, T2 ... T – теми змістових модулів.

Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, диференційований залік	для заліку
A	відмінно	90–100	відмінно	зараховано
B	дуже добре	81–89	добре	
C	добре	71–80	задовільно	
D	задовільно	61–70	задовільно	
E	достатньо	51–60	задовільно	не зараховано
FX	незадовільно	0-50	незадовільно	

13. Методичне забезпечення

1. Лекційний курс

14. Рекомендована література

Базова

Голубовська, І. О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія, 2-е вид., випр. і доп. – К. : Логос, 2004. – 284 с.

Гумбольдт, В. Язык и философия культуры / Вильгельм фон Гумбольдт. – М. : "Прогресс", 1985. – 451 с.

Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт; [пер. с нем. Г. М. Рамишвили]. – М. : Прогресс, 1984. – 397 с.

Єрмоленко С. С., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. – Київ: Либідь, 2001. – 224 с.

- Почепцов О. Г. Языковая ментальность: способ представления мира // Вопросы языкознания. – 1990. – № 6. – С. 110–122.
- Пражский лингвистический кружок: Сб. науч. тр. – М.: Прогресс, 1967. – 558с.
- Ставицька Л.О. Мовні засоби вираження наскрізного образу як елемента індивідуальної естетичної системи // Семасіологія і словотвір: Збірник наукових праць. – К.: Наук.думка, 1989. – С.98-102.
- Ставицька, Л.О. Актуальні проблеми сучасної української гендерної лінгвістики // Доповідь на Київському міському семінарі з гендерної лінгвістики. – Режим доступу : <http://linguistics.kava.kiev.ua/seminar>
- Ставицька Л.О. Гендерна лінгвістика: українська перспектива // <http://www.ua.slavica.org/modules.php?name=News&file=article&sid=59>
- Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. — К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. — 242 с.
- Масенко Л. Т. Українська соціолінгвістика: вивчення проблем мовної політики // Українська мова. — 2008. — № 1. — С. 13 — 23.
-
- Васильєва Л., Кріль М. Франц Міклошич і українці // *Historizem v raziskovanju slovenskega jezika, literature in kulture. Metode in zvrsti*. Ljubljana, 2003. S.399-409.
- Васильєва Л. Південнослов'янська проблематика в мовознавчих зацікавленнях Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2006. - 72 с.
- Васильєва Л. Jagićeva slavistička škola u Ukrajini // *Između dviju domovina. Zbornik Milorada Nikčevića / ur. Milica Lukić, Josip Sablić*. Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayera, 2011. S. 599-615
- Vasiljeva Lj. Vatroslav Jagić i slavistička problematika u znanstvenom radu Ivana Franka // *Zbornik o Vatroslavu Jagiću*. Zagreb, 2007. –S.265-280.
- Vasiljeva Lj. Jagićeva slavistička škola u Ukrajini // *Između dviju domovina. Zbornik Milorada Nikčevića / ur. Milica Lukić, Josip Sablić*. Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayera, 2011. S. 599-619.
- Васильєва Л. П. Сорабістична спадщина професора Костянтина Трофимовича (до 90-річчя від дня народження // *Мовознавство*. – 2012 – №6. – С.79-87.
- Васильєва Л.П. Термінологічні дослідження в південнослов'янських країнах / Л.П. Васильєва // *Мовознавство*. – 2018. – №1. – С. 24-35.
- Васильєва Л.П. Соціолінгвістика в південнослов'янських країнах / Л.П. Васильєва // *Мовознавство*. – 2016. – №6. – С.37-48.
- Вільчинський Ю. М. Олександр Потебня як філософ / Юрій Михайлович Вільчинський. – Львів: ЛДУ, 1995. – 128 с.
- Грещук В. Роль Івана Франка у формуванні єдиної української літературної мови / Василь Грещук // *Вісник Наукового товариства ім. Т. Шевченка*. Чис. 2. - Івано-Франківськ : [б. в.], 2007. - С. 29-37.
- Гумецька Л. Л. Іларіон Семенович Свенціцький // *Мовознавство*. — 1976 –№4. С.76-84.
- Закревська Я. В. Свенціцький Іларіон Семенович // *Енциклопедія «Українська мова»*. — Київ, 2000
- Кізлик О. Д., Луцик Ф. Я. І.С. Свенціцький. Короткий бібліографічний покажчик. — Київ, 1956
- Кривенко М. Марія Свенціцька. Спогади / Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника/ НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2006. – Випуск 14. – С. 454 – 489.
- Панько Т.І. Мова і нація в естетичній концепції І.Франка. – Львів, 1992. – С.7.
- Кургузов А.О. Глобалізація: мовний аспект: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/36569/149-Kurguzov.pdf?sequence=1>
- Сербенська О. Мовна комунікація: практика і теоретичні засади Івана Франка // *Записки наукового товариства ім. Шевченка*. – Том ССXLVI. – Львів, 2003. – С.321.

Соціологічна думка в Україні : [навч. посібник] / [М. В. Захарченко, В. Ф. Бурлачук, М. О. Молчанов та ін.]. – К. : Заповіт, 1996. – 424 с.

Чехович К. Олександр Потебня: український мислитель-лінгвіст / К. Чехович. – Варшава, 1931. – 185 с.

Допоміжна

Škiljan D. Lingvistika svakodnevnice. – Novi Sad, 1989. – 142 s.

Vasiljeva Lj. Srednjojužnoslavenski književni jezici u sinkroniji i dijakroniji. Osijek:CKD, 2010. – 221 s.

Hymes Dell, *Domena sociolingvistike*, Izbor i prijevod dr. Dunja Jutronic-Tihomirović, Rijeka, Argumenti, 123-130.

Labov William, *Društvene okolnosti lingvističke promjene*, Izbor i prijevod dr. Dunja Jutronic-Tihomirović, Rijeka, Argumenti, 116-122.

Radovanović, Milorad, *Sociolingvistika*, 2. izdanje, Novi Sad, Dnevnik – Književna zajednica Novog Sada, 1986, 304.

15. Інформаційні ресурси

1. Бібліотеки:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. М. Драгоманова, 5, 17);
- кафедральна бібліотека;
- міські бібліотеки м. Львова: бібліотека АН імені В. Стефаника (вул. В. Стефаника, 2);
- Львівська обласна бібліотека (пр. Т. Шевченка, 13).

2. Джерела Інтернет.

Вивчення дисципліни студентами передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси, у тому числі Internet-джерела та комунікацію з носіями мови, яку вони вивчають, зокрема:

<http://hjp.hr/>

<http://hrcak.srce.hr>

<http://linguistics.kava.kiev.ua/seminar>

<https://vukajlija.com/forum/teme/51421-srpski-jezicki-portal>

<http://www.srpskijezickiatelje.com/>

Dotazy z jazykové poradny [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <https://dotazy.ujc.cas.cz/>

Elektronické slovníky a zdroje [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <http://www.ujc.cas.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/>

Internetová jazyková příručka [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ujc.avcr.cz/>

Bibliografie české lingvistiky [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <https://bibliografie.ujc.cas.cz/search-form>

<https://korpus.sk/>

<https://slovník.juls.savba.sk/>

<https://zborniky.e-slovak.sk/>

<https://www.juls.savba.sk/ediela/jc/>

<https://www.juls.savba.sk/ediela/ks/>

<https://www.juls.savba.sk/ediela/sr/>

https://www.juls.savba.sk/ediela/sociolinguistica_slovaca/

<https://www.juls.savba.sk/ediela/varia/>

https://www.juls.savba.sk/ediela/slovenski_jazykovedci/